

Postbus 85980, 2508 CR Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

Ons kenmerk UIT.PL20.01
Datum 3-9-2020
Onderwerp Consultatie inzake het verbod
op stroomstootapparatuur
Behandeld door Léon Ripmeester

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (hierna: de Dierenbescherming) gebruik van de mogelijkheid om in het kader van de publieksconsultatie te reageren op de voorgestelde ontwerp-AmvB die een wijziging in het Besluit houders van dieren inhoudt op het punt van het niet langer toestaan van het gebruik van stroomstootapparatuur bij honden.

In de kern juicht de Dierenbescherming het voorgestelde verbod zeer toe. We zullen in deze zienswijze niet opnieuw stilstaan bij nut en noodzaak hiervan; eenieder die dit anno 2020 nog niet onderschrijft is wat ons betreft ook niet meer te overtuigen. Of zoals minister Schouten aangaf in een Kamerdebat: Wellicht moet men dan zelf eens zo'n band omdoen om het te kunnen en willen begrijpen...

Wel lichtten we graag toe waar wij met name ook in juridische zin kansen, maar ook enige haken en ogen, zien aan dit voorstel. Zo onderschrijven we de gemaakte keuze om, bij nadere beschouwing, niet te voorzien in een meer algemene uitzonderingsmogelijkheid gebaseerd op aantoonbare deskundigheid. Terecht is overwogen dat verantwoord gebruik van stroomstootapparatuur eigenlijk alleen in theorie mogelijk is. Bij het creëren van een theoretische werkelijkheid is echter niemand gebaat, en dat geldt niet in de laatste plaats voor de hond. Een meer generieke uitzondering had het beginselverbod bovendien serieus ondergraven, omdat daarmee aan de grote noodzaak van dit verbod, en het ernstige leed wat dieren wordt aangedaan, te gemakkelijk voorbij zou worden gegaan; het volgen van een korte cursus of instructie o.i.d. doet absoluut geen recht aan de aard van het instrument wat in en op zichzelf zeer schadelijk is.

Breder verbod

Tegelijkertijd, en dat is belangrijk om dit verbod in zijn context te kunnen plaatsen, menen we te signaleren dat oorspronkelijk een nog breder verbod was voorzien, te weten voor het toedienen van elektrische schokken (i.e. pijnprikkels) aan *alle* dieren. Daar is geredeneerd vanuit artikel 2.1 Wet dieren ook iets voor te zeggen in die zin dat dit in de kern zelden of nooit een redelijk doel zal dienen, en derhalve als uitgangspunt prima als verboden gedraging had kunnen worden gecodificeerd. Momenteel wordt met name het gebruik van stroom in het kader van bedwelming/slacht nader gereguleerd. Het gebruik van elektrische veeprickers is (inmiddels) ook gereguleerd in Europese verordeningen (i.e. dit is toegestaan onder voorwaarden). Al met al kennen wij nu ook niet direct andere bestaande toepassingen (in het bijzonder; misstanden) van stroom / aversieve apparatuur bij andere diersoorten die nu evident 'meteen' zou moeten worden meegenomen in het kader van het voorgenomen verbod. Zoals in de Nota van Toelichting op zichzelf terecht wordt gesteld kan in voorkomende gevallen altijd nog getoetst worden aan artikel 2.1 Wet dieren om te bezien of er sprake is van dierenmishandeling.

Maar een wet dient niet enkel te voorzien in de huidige situatie, zij moet een redelijkerwijs duurzaam karakter hebben. In deze is er wel degelijk enig risico dat er in de toekomst nieuwe praktijken ontstaan die dan pas achteraf kunnen worden getoetst. Dat is onwenselijk. Daarom raden wij aan om op een geïjkt moment (bijvoorbeeld drie jaar na inwerkingtreding van dit voorgenomen verbod) alsnog uitbreiding van het verbod te overwegen. Een meer algemeen verbod op het toedienen van elektrische (pijn)prikkels bij dieren (of nog beter: het gebruik van alle potentieel schadelijke, m.n. op beïnvloeding van diergedrag gerichte, apparatuur), als 'bovenligger' bij het nu voorgestelde, kan zeer zinvol zijn. Daarnaast zien we in de lopende evaluatie Wet dieren een mooi moment om de bepalingen omtrent dierenmishandeling überhaupt weer eens te overdenken, ook daar zou dit punt in kunnen worden meegenomen. Kortom: het duurt te lang, en het heeft te lang geduurd, maar dat een verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur bij honden wordt geïntroduceerd is een toe te juichen feit.

Uitzonderingen

De geformuleerde uitzonderingen in het voorgestelde artikel 1.3 BhvD onderdeel h sub 1 en 3 (beroepsmatig verrichten van diergeneeskundige handelingen, respectievelijk het gebruik van elektrische afrastering) roepen bij ons geen bezwaren op. Wel willen we e.e.a. opmerken over de uitzondering sub 2 (inzet door politie en de krijgsmacht), waarover ook de meeste *politieke* discussie is geweest. In de eerste plaats; we onderschrijven het beperken van de uitzondering tot uitsluitend deze twee (professionele en gespecialiseerde) organisaties. Daarbij is het goed om te lezen dat beide organisaties invulling geven aan deze uitzondering door de toepassing van een ethisch toetsingskader waarbij de inzet van dit middel niet het uitgangspunt is, en bovendien dat zij de toepassing ervan inmiddels actief afbouwen. Zoals we het uit de toelichting bij de consultatie, maar ook uit de bewoordingen van de uitzondering, begrijpen is met de invoering van dit verbod het aanschaffen van nieuwe honden die zijn getraind met stroomstootapparatuur niet langer toegestaan, maar uitsluitend het (bestaande) gebruik. Gezien het feit dat politie- en legerhonden maar gedurende een beperkt aantal dienstjaren –kunnen worden ingezet lijkt er enige garantie te zijn dat het gebruik van stroomstootapparatuur bij beide organisaties inderdaad binnen 6 jaar zal zijn uitgefaseerd, zoals in de Nota van Toelichting wordt gesteld. Echter wil je deze discussie niet over 6 jaar nogmaals hoeven voeren. Om dat te verzekeren adviseren wij om de uitzondering op voorhand te beperken in de tijd en de uitfasering als zodanig vast te leggen; bijvoorbeeld dat deze zal gelden tot 1 januari 2026 o.i.d. Er zal actief moeten worden gemonitord, en uiteindelijk geëvalueerd, of de inzet van stroomstootapparatuur bij honden bij de krijgsmacht en de politie inderdaad is afgebouwd en beëindigd. Of dat nu wel of niet gelukt is; in beide situaties lijkt het ons geboden om de nu geformuleerde uitzondering op enig moment formeel weer te laten vervallen / in te trekken. Immers; er is dan geen reden meer om in de wetgeving deze uitzondering in stand te houden, hetzij er is aanleiding om de voorgenomen beëindiging definitief 'af te dwingen'. Van –alsnog- langduriger of zelfs blijvend gebruik van stroomstootapparatuur bij honden kan hoe dan ook geen sprake zijn.

Het is uitsluitend onder de hiervoor geschetste omstandigheden bij de politie en de krijgsmacht dat wij deze (strikte en tijdelijke) uitzondering acceptabel vinden. Daarmee is tevens gezegd, dat we sterk tégen een verdere verbreding van de uitzondering zijn, en het feit dat hier door sommigen opnieuw voor wordt gepleit of een poging wordt gedaan dit te vertragen erkent nog altijd niet de zeer serieus schadelijke aard van dit instrument. Dat op zichzelf is al zorgelijk, maar zou op dit voorgenomen voorstel geen effect mogen hebben. Organisaties en sectoren, of individuen daarbinnen die menen dat zij stroomstootapparatuur 'moeten' blijven gebruiken dienen een voorbeeld te nemen aan de weg die als eerste door de krijgsmacht is ingezet (afgaande op de toelichting; inmiddels gevolgd door de politie),

met inbegrip van de inzet van andere, niet aversieve apparatuur – hetgeen dus goed mogelijk blijkt. Zij die menen dat hun doel nobeler, noodzakelijker of anderszins belangrijker of complexer is dan dat van de krijgsmacht, waar het ook lukt om dit uit te faseren, zijn niet te overtuigen maar ook niet serieus te nemen. Zoals ook in de Nota van Toelichting helder omschreven; verantwoorde toepassing van stroomstootapparatuur kan eigenlijk alleen *in theorie*. Daarbij is de inzet van andere, niet aversieve apparatuur goed mogelijk. In alle gevallen is er derhalve aanleiding om actief en voortvarend toe te werken naar diervriendelijker alternatieven.

Concluderend

De Dierenbescherming heeft zich jarenlang beijvert voor de totstandkoming van een verbod op stroombanden/-apparatuur bij honden. We vinden het op zichzelf zeer kwalijk en ronduit zorgelijk dat de daadwerkelijke totstandkoming van dit verbod, over een op zichzelf een overzichtelijk en afgebakend onderwerp, inmiddels al zo lang heeft geduurd en nu in betrekkelijke stilte over de Tweede Kamerverkiezingen heen wordt getild. Zoals de Nota van Toelichting beschrijft; niet alleen het daadwerkelijk toedienen van een stroomstoot, maar alleen al het dragen van een stroomband (i.e. het besef elk moment een schok te kunnen krijgen), is een zeer serieuze aantasting van het dierenwelzijn. Zolang het verbod niet daadwerkelijk is geëffectueerd blijft er voor de betreffende honden sprake van dagelijks lijden. We begrijpen dan ook niet waarom na deze consultatie de inwerkingtreding van het verbod pas voorzien is voor 1 juli 2021. Ons voornaamste advies is dan ook om deze datum te vervroegen naar 1 januari 2021.

Wij vertrouwen erop met deze inbreng u helder te hebben geïnformeerd. Voor een nadere toelichting of met vragen kunt u uiteraard contact opnemen met ondergetekende (leon.ripmeester@dierenbescherming.nl / 088 8113000).

Met vriendelijke groet,

mr. C.W. (Léon) Ripmeester
Jurist
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren